Bolyai János

Matematikai Társulat

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Támogatáskezelő Igazgatósága
támogatásával

Arany Dániel Matematikai Tanulóverseny
2008/2009-es tanév
2. forduló
haladók II. kategória

Megoldások és javítási útmutató

1. Barbara ma ünnepelte születésnapját. Meglepve tapasztalta, hogy ha összeadja születési évének számjegyeit, akkor éppen azt kapja meg, hogy hány éves. Mikor született Barbara?

Megoldás. Ha n-nel jelöljük a születési évszámot, $S(n)$-nel pedig az n szám jegyeinek összegét, akkor $n + S(n) = 2009$. 2 pont

Ha $n \leqq 2000$, akkor $S(n) \leqq 1 + 9 + 9 + 9 = 28$, így $n \geqq 1981$. 1 pont

Mivel 2009 9-cel osztva 2 maradékot ad, valamint n és $S(n)$ 9-es maradéka ugyanaz, ezért n és $S(n)$ maradéka is csak 1 lehet. 1 pont

Az n szám lehetséges értékei közül így csak 1981, 1990 vagy 1999 jöhet számításba. A három érték közül csak $n = 1990$ a megfelelő, ami valóban megoldás is. 1 pont

Ha pedig $2000 \leqq n \leqq 2008$, akkor például az $n + S(n) = 2009$ egyenlőség alapján n és $S(n)$ azonos paritása miatt az összeg csak páros lehet, így nem érhet 2009-et, azaz ebben az esetben nincs megoldás. 2 pont

Összesen: 7 pont

2. 24 darab egységnyi oldalú szabályos háromszöglap maradéktalan felhasználásával hány darab egybevágóság erejéig különböző konvex négyszög rakható ki hézagmentesen és átfedés nélkül?

Megoldás. Bármely kirakható konvex négyszög szögei csak 60 vagy 120 fokosak lehetnek, mert a szabályos háromszög szögei 60 fokosak. Ezért kétfajta lényegesen különböző konvex négyszög állítható elő:

paralelogramma, illetve szimmetrikus trapéz.

(1) 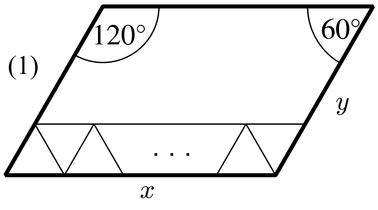

(2) 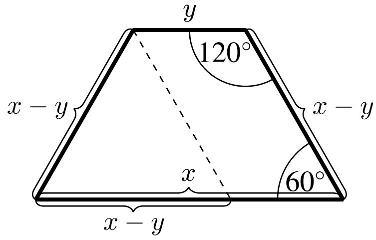

1 pont

Az (1) ábra alapján a paralelogramma egy rétegében $2x$ számú kis háromszög van, ezért y rétegben $2xy$ számú háromszög van. 1 pont

A (2) ábra szerint a trapézt alkotó háromszögek száma

$$(x-y)^2 + 2y(x-y) = x^2 - y^2. \quad \text{1 pont}$$

Az (1) esetben $2xy = 24$, azaz $xy = 12$, ahol a feltételeknek megfelelően feltehető, hogy $1 \leqq x \leqq y$. A megoldások száma így 3, hiszen $x = 1, 2, 3$ lehet csak. A megfelelő paralelogrammák az 1×12-es, 2×6-os, 3×4-es oldalúak. 2 pont

A (2) esetben a trapéz mérete $24 = x^2 - y^2 = (x-y)(x+y)$, ahol $x - y < x + y$ és $x - y$, valamint $x + y$ is páros szám.

A megfelelő megoldások a $2 \cdot 12 = 4 \cdot 6$ felbontások alapján $x = 7$, $y = 5$, illetve $x = 5$, $y = 1$. Tehát kétféle trapéz rakható ki. 2 pont

Összesen így 5 darab megfelelő négyszög állítható elő.

Összesen: 7 pont

Megjegyzés: mind az öt megfelelő négyszög megadásáért legfeljebb 4 pont adható, ha a tanuló nem igazolja azt, hogy más eset nem lehetséges.

3. Legyen n tetszőleges természetes szám. Lehet-e az

$$x = \frac{2\sqrt{n+1}}{\sqrt{n+1} - \sqrt{n}}$$

szám egészrésze négyzetszám?

(Az x szám egészrészét $[x]$ jelöli, ahol $[x]$ az x számnál nem nagyobb legnagyobb egész szám.)

Megoldás. A nevezőt gyöktelenítve $x = 2n + 2 + 2\sqrt{n^2 + n}$. 1 pont

Így $[x] = 2n + 2 + \left[2\sqrt{n^2+n}\,\right]$.

Mivel $n^2 \leqq n(n+1) < (n + 0{,}5)^2$, ezért 2 pont

$$2n \leqq 2\sqrt{n^2+n} < 2\sqrt{(n+0{,}5)^2} = 2n + 1, \quad \text{így} \quad \left[2\sqrt{n^2+n}\,\right] = 2n. \quad \text{1 pont}$$

Tehát $[x] = 2n + 2 + 2n = 4n + 2$. 1 pont

Viszont egy négyzetszám 4-es maradéka nem lehet 2, így $[x]$ értéke nem lehet négyzetszám. 2 pont

---

Összesen: 7 pont

4. Legyenek az ABC hegyesszögű háromszög magasságvonalai AT_a, BT_b, CT_c. Bizonyítsuk be, hogy az AT_bT_c, BT_aT_c és CT_bT_a háromszögek magasságpontjai által meghatározott háromszög egybevágó a $T_aT_bT_c$ háromszöggel!

Megoldás. Legyen az ABC háromszög magasság pontja M és P, Q, R rendre az AT_bT_c, BT_aT_c és CT_bT_a háromszögek magasságpontjai. Belátjuk, hogy $PQ = T_bT_a$. A bizonyítás a másik két oldalra teljesen hasonlóan belátható.

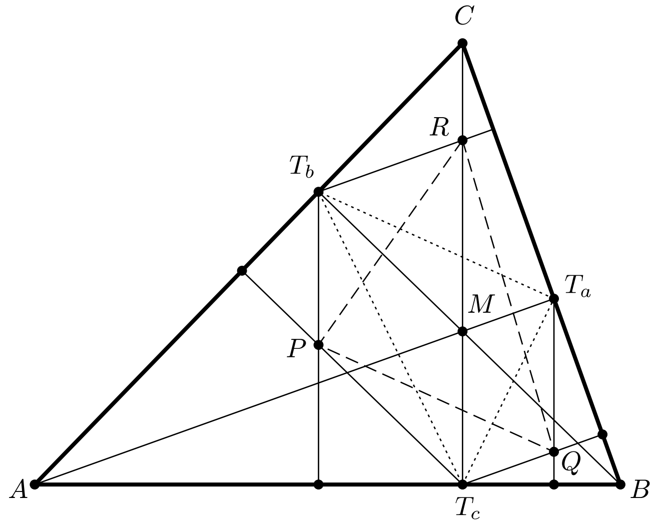

T_bMT_cP paralelogramma, mert T_bM és T_cP merőleges AC-re és T_bP és MT_c merőleges AB-re. Így T_bP párhuzamos és egyenlő hosszú MT_c-vel. 1 pont

T_aMT_cQ paralelogramma, mert MT_c és T_aQ merőleges AB-re és T_cQ és MT_a merőleges CB-re. Így T_aQ párhuzamos és egyenlő hosszú MT_c-vel. 1 pont

Ezért T_bP párhuzamos és egyenlő hosszú T_aQ-val. 1 pont

Azaz T_aT_bPQ paralelogramma. 1pont

Ebből következik, hogy PQ egyenlő hosszú T_bT_a-val. 1 pont

Hasonlóan belátható, hogy $PR = T_aT_c$ és $RQ = T_bT_c$. 1 pont

Így a $T_aT_bT_c$ háromszög egybevágó a PQR háromszöggel, mivel három-három oldaluk rendre egyenlő. 1 pont

Összesen: 7 pont